

رساله‌ی دکتری: نوشین هنرمند، ۱۳۹۸

نمودهای ادبی و هنری غزلیات حافظ در تلفیق و تلاقی مضامین دینی و اجتماعی

چکیده

حافظ نسبت به شعر و مضامین شعری ادبای گذشته شناخت کافی داشت. گاهی همان مضامین گذشته را به شکلی پخته‌تر و با بیانی شیرین‌تر تکرار می‌کرد و گاهی نیز، دست به ابتکار و نوآوری می‌زد و مضمونی نو پدید می‌آورد. دین و جامعه، دو رکن اساسی شعر حافظ است. او حتی در سروده‌های عاشقانه و عارفانه اش نیز، از این دو رکن غافل نبود و رهنمود، درد دل یا تحلیلی از مسائل اعتقادی و یا معضلات اجتماعی داشته است. یکی از موارد نوین و قابل تأمل شعر حافظ، تلفیق، ترکیب و امتزاج مضامین است. خلاقیت شاعر، در ترکیب موضوعات شعری و ایجاد یک اشتراک نغز از دو یا چند مسأله، موجب جذابیت هرچه بیشتر شعر وی شده است. یکی از مهم‌ترین ترکیب‌های شعر حافظ، امتزاج مضامین دینی و اجتماعی است که وی به طرز استادانه‌ای دین را به جامعه ربط می‌دهد و در صورتی یک ایدئولوژی را موفق می‌داند که در عمل بر روی کنش‌های اجتماعی موثر واقع شود. این تحقیق با تکیه بر روش توصیفی تحلیلی در پی تحلیل میزان و نحوه نوآوری حافظ در مضامین اشتراکی دینی و اجتماعی است. از یافته‌های تحقیق می‌توان به تزویر و ریا و تحقق آزادی در جامعه اشاره کرد که از جمله موضوعات مهم اعتقادی اجتماعی است که در شعر حافظ به گونه‌ای مدرن و جدید مطرح شده است.

کلیدواژه‌ها: حافظ، دین، جامعه، مضامین، تحلیل، نوآوری.

شماره‌ی پایان‌نامه: ۱۲۷۲۰۱۰۱۹۵۲۰۲۳

تاریخ دفاع: ۱۳۹۸/۰۶/۲۰

رشته‌ی تحصیلی: زبان و ادبیات فارسی

دانشکده: علوم انسانی

استاد راهنما: دکتر علی عشقی سردهی

استاد مشاور: دکتر ابوالقاسم امیراحمدی

Ph.D. Dissertation:

Literary and artistic depictions of Hafez's sonnets in the integration of religious and social themes

Abstract

Hafiz knew enough about poetry and the poetic themes of past literature. Sometimes the same themes of the past were repeated in a more mature and sweeter way, and sometimes he would innovate and create new themes. Religion and society are two essential pillars of

Hafiz's poetry. Even in his romantic and mystical poems, he was not unaware of these two elements, and had a guidance, a heartache, or an analysis of beliefs or social problems. Hafez's poetry is one of the new and contemplative pieces of poetry, combining, combining, and merging themes. The poet's creativity, by combining poetic themes and creating a vocal sharing of two or more issues, has made his poetry more and more attractive. One of the most important combinations of Hafez's poetry is the mingling of religious and social themes that he elaborately relates to religion and believes in an ideology that effectively acts on social action. This research, based on a descriptive-analytical approach, seeks to analyze the extent and mode of preservation innovation in religious and social communal themes. The findings of the research can be pointed to the hypocrisy and the realization of freedom in society, which are among the important social-religious themes that have been raised in Hafez's poetry in a modern and modern way.